

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România și străinătate:
Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULŪ XLVII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

© seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrișori nefrancați nu se primesou. — Manuscripte nu se retrămită.

N°. 124.

Joi 19 (31) Iulie

1884.

BrașovŪ in 18 (30) Iulie.

Înainte cu vre-o patru săptămâni am publicat în foia noastră o mică corespondență, care ne spunea, că șeptespredece învățători români din județul Sătmarului au adresat societății de maghiarisare „Szechenyi“ cererea, ca să le de câte un premiu pentru propunerea limbei maghiare în scôlă.

Casul ni-s'a părut destul de însemnat și de grav și decă nu l'am discutat până acum, cauza a fost, că am așteptat informații mai detaiate, ca se ne putem orienta mai bine.

Două corespondențe, ce le publicăm în numărul de azi, amândouă din diecesă Gherlei, ne indică isvorul răului, ce amenință scôlele noastre.

De-o parte prea mult zel; de altă parte o lipsă mai totală de zel. Cei ce ne atacă sunt neobosiți în a inventa tot felul de mijloce spre a maghiarisa scôlele române populare, și eșecută cu-o tenacitate demnă de-o cauză mai bună planurile lor de distrugere; ér cei ce sunt chiamiți a ne apăra, organele noastre bisericesci, în cele mai multe cazuri stau cu mâinile în senu și privesc cu nepăsare, cum intră lupii în staul și cum sfêrtică bieteile oi.

Mai mult încă. Organele noastre bisericesci nu numai că nu iau măsurile necesare de apărare, nu numai că nu desvôltă aprôpe nici-o activitate spre a paraliza atacurile dușmane, dér se degradă a fi simple eșecutóre a voinții organelor administrative și a inspectorilor de scôle regesci unguresci.

Decă de exemplu consistoriul și ordinariatul dela Gherla ar fi pêtunsu de marea sa chiamare de a veghia și și nópte neobosită, ocrotind și păhind scôlele române de ori-ce înrîurătoare rea; decă ar înțelege, că în luptă acésta de apărare trebuie să desvôlte o activitate fructiferă pentru înaintarea învățământului românesc, unu caș ca cel ce s'a petrecut cu învățătorii din districtul Sătmarului ar fi fost cu neputință.

Ca unu adevărat Mephisto se apropiă de învățătorii români din acelu district inspectorul de scôle regesc și le șopti în urechi: Rugătivă de societatea „Sechenyi“ se vè dea premii pentru propunerea cu succes a limbei maghiare în scôlele române. Acești învățători, nu știură apreția în destul gravitatea pasului ce-lu întreprind, și trăind și așa în lipsă mare, au fost seduși a înainta petițiunile lor la societatea de maghiarisare.

Decă cei 17 învățători români, au alunecat a cere se fie premiați de către o societate, a cărei scop este nimicirea limbei și a culturii române în acelu județ, cauza este, că ei nu sunt destul de orientați în luptă cea mare ce s'a încins între elementul român și maghiar și că n'au nici o directivă dela conducătorii lor.

Consistoriul dela Gherla sciea foarte bine, ce plan urmăresce societatea „Séchenyi“ cu premiile ei, de aceea trebuia se iea de cu vreme măsurile de lipsă spre a paraliza acest plan, și decă învățătorii români din districtul Sătmarului s'afli în adevăr într'o stare atât de de-

plorabilă materială era dator să cerce a li-o îmbunătăți.

Și unde au fost preoții din comunele respective, au dormit ei, n'au putut deschide ochii învățătorilor seduși? Nu vèdu ei primejdia ce amenință scôlele noastre?

Sciri telegrafice.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.“)

Paris, 29 Iulie. — Senatul prim en bloc proiectul de lege privitor la reviziunea constituției.

În cursul nopții de 28 spre 29 l. c. au murit în Toulon 7, în Marsilia 11 persoane de coleră.

ȘveninŪ, 30 Iulie. — Regele și Regina Greciei au plecat azi la Copenhaga.

Cairo, 30 Iulie. — Osman Digma se dice că a fost omorât de către unu individ din seminția Bischriilor.

Haga, 30 Iulie. — Intrunindu-se ambele camere li s'a prezentat unu proiect de lege, prin care se cere ca la casă de lipsă regența să fie încredințată Reginei.

Paris, 30 Iulie. — În cursul zilei de ieri a murit în Toulon numai unu singur om de coleră; în Marsilia au murit 7 persoane.

Cronica zilei.

Pe câmpurile Brașovului recolta se speră, că în genere va fi bună. Păpușoiul, grâul, și sêcara e bună; orzul se mănca de șoreci; ovêșul și mălaiul — acesta e foarte puțin — sunt mai slăbuțe, ca și fênațele. Ploile nimic nu au stricat. Se așteptă vreme mai bună, pentru a începe strinsul bucatelor.

A. Sa archiducele Wilhelm a sosit în Sibiu, ca să inspecteze artileria. P. S. Sa metropolitul Miron i-a făcut la hotel o vizită, pe care a și primit-o înderăt din partea A. Sale în reședința arhiepiscopescă.

Din Lugoș ni se scrie, că o deputație, compusă din elita inteligenței române de acolo și din alte orașe, a plecat în dimineața de 27 Iul. la Băile Herculană să salute în numele Românilor lugoșeni pe cântărețul dela Mircesci, pe Vasile Alexandri, care de mai mult timp petrece acolo.

Din Ileni, comitatul Făgărașului, ni se scrie, că notariul acelu sat și-a pus carul în pietri, să scotă pe învățătorul scôlei din comună, numai fiind-că nu i-jocă pe placul Dlui. Nu putem publica corespondința, de care e vorba, dar îi dicem notarului să bage bine de sêmă ce face, căci astăzi nu pôte fi mai mare păcat ca acela de a prigoni pe unu învățător, care cu sacrificii își împlinesc greua sa chiamare.

Sâmbăta trecută d. a. a fost în Deșiu o furtună violentă. Zidirea, în care era instalată hergelia statului, a fost trâsnită și aprindându-se a fost distrusă totă fără să se întindă însê focul mai departe. Cu mare greutate s'au scos afară din staul cei 84 de armăsari, cari spăriați de foc au început a fugi prin Deșiu, bătându-se și mușcându-se. Spaima și zăpăcéla, ce a cuprins populația, nu se pôte descrie. Cu mare greutate au fost adunați armășarii, dintre cari 4 lipsesc, ér 2 au fost împușcați, de ore ce și-au rupt piciorul din cauza săriturilor. Paguba e foarte mare.

Guvernamentalul Magyar Polgar intră, că ce s'a făcut cu vechiul plan al lui „Ellenzék“ privitor la întemeierea unei reuniuni de maghiarisare în Ardel. Nic. Bartha îi răspunde acum în Ellenzék, că densus a rugat destul pe unul și altul să se puie în fruntea mișcării, dér fără rezultat, acum propune însê, ca unu primar din Clusiu Dr. K. Haller să ia conducerea

acelei reuniuni, pentru care s'au fost contribuit și câteva sute de florini.

Prin o ordinație ministerială s'au eliminat 9 studenți de la universitatea din Agram pentru totdeauna și s'au luat măsuri pentru sugrumarea spiritului de vrășmășia alu studenților de acolo.

Din Pancota se scrie, că luna trecută s'a descărcat o furtună repede peste comună. A cădută grindină de mărimea unui ou. Paguba, ce s'a făcut însê în vii, până acuma nu s'a putut constata cu siguranță cât e de mare.

În Iași va apăre unu nou ziar opozițional „Lupta“, redactat de G. Panu, deputat din cameră.

Se dice, că administrator alu domeniului Coronei va fi numit d. Titu Maiorescu.

Prin decretul regesc din 1 Iulie s'a acordat ministrului de agricultură, industrie și comerț din România unu credit de 50,000 fr. spre a combate philoxera, ce bătue viile din Dealu-Mare (Prahova).

Se dice, că guvernul român va cumpăra pe sêma statului castelul Peleşu, cu 5,000,000 lei, spre a servi de reședință regală de veră, pentru tot-deuna.

„Voința Națională“ scrie: La manevrele militare, ce vor avea loc în curând în Franța, Austria și Germania, ministrul de resbel va trimite misiuni militare.

Se dice, că între Bucuresci și Sinaia nu mai circulă decât unu singur tren. Trenul, care sosese în Bucuresci la 11 ore și 35 minute nu mai are corespondență cu Sinaia și Predeal.

Se scrie din Dobrogea, că concentrarea recruților a înspăimântat atât de mult pe populația otomană din acea provincie, încât emigrația a luat proporțiuni îngrijitoare. Musulmanii părăsesc țera fără a se ocupa de aceea ce lasă în urmă.

Cu privire la alungarea Rușilor din Berlin, se comunică, că ea este o urmare a hotăririlor, ce se luaseră încă în 1880, când cu arestarea și estradarea unui Rus, care petrecea în capitala Germaniei la studiu și era unu aprig nihilist. Reînoindu-și Rusia cererile, Germania împlini hotărârile ce le-a fost luat atunci.

În Praga s'a ținut o adunare de mai multe sute de lucrători, care a hotărît să facă la dietă o petiție pentru scăderea timpului de lucru și să scotă unu ziar numai pe sêma și pentru interesele lor.

După cele mai nouă calcule, — spun gazetele italiene, — s'a constatat, că Giuseppe Verdi strălucitul compozitor, s'a născut în 11 Octob. st. n. 1813 în Roccodle lângă Genua și s'a botezat în biserica de acolo la 13 Oct. În 11 Oct. ce vine, măestrul italian va împlini așa dară 71 de ani.

Din Petersburg a plecat în 27 Iulie st. n. spre Bagdad doctorul Batorovsky. El e însărcinat de ministerul de externe, să studieze ciurma, care s'a ivit în Rusia asiatică.

Cassierul ambasadei ruseci, Vultseff, din Constantinopol, fu lovit pe neașteptate cu o bătă în cap ziua la amez și jăfuit de 1700 de lire otomane, care cu ceva mai înainte le ridicase de la bancă.

Discuțiile ruseci discută întrebarea de va fi séu nu consultat, ca aristocrația rusescă să-și serbeze centenarul, de când a fost recunoscută prin lege. Păreri sunt diferite.

Cu privire la conflictul sârbo-bulgar, puterile au constatat, că punctul Bregoro a fost luat de Bulgari cu forța și fără să fie al lor; și-au dat însă părerea, că ar fi bine să-l lase Serbia Bulgariei în schimb pentru un alt ținut său pentru o sumă de bani. Cu privire la cestiunea emigranților sârbi, vina cade totuși pe Bulgaria, care nu trebuia să sufere năvălirile acestora în Serbia și așezarea lor în comunele din granițe. Țările din cestiune au dreptul să-și facă obiecțiunile lor la aceste hotărâri.

Mai mulți ambasadori din Constantinople au fost însărcinați de guvernele lor a protesta împotriva casării poștelor străine din imperiul otoman. Se speră, că Poarta va retrage ordinele sale cu privire la această cestiune.

Ministrul de externe spaniol, Elduayen, a publicat nota sa cu privire la incidentul lui Pidal. El arată, că Pidal nici nu a pronunțat acele vorbe, er' diarele italiene »Diritto« și »Opinione« sunt deplin mulțamite cu nota ministrului. Astfel incidentul s'a aplanat.

Anglia și Germania.

Din incidentul călătoriei prințului de coronă al Germaniei și a soției sale la Londra, organul lordurilor opozițional, „Standard“, publică un articol, în care se exprimă astfel asupra relațiilor dintre Anglia și Germania:

„Angliei și Germaniei le place și doresc pacea, totă diplomația lor e îndreptată spre susținerea păcii. Aceasta se poate dice cu dreptul cuvânt și despre Austria grația elementului german, ce preponderază acolo; dar nu s'ar putea dice despre celelalte puteri. Toți Anglesii, cari se pot emancipa de sub influențele stricaciuse a spiritului de partidă, privesc în Germani pe aliații lor cei mai buni și mai naturali. Preferința acesta a Germanilor nu însemnează inimiztă față cu alte puteri. Inse este imposibil, ca Anglia să se potoa încrede Franciei, Rusiei sau Italiei, precum se încrede și e gata a se încrede Germaniei. Aceste puteri sunt neastemperate, pe când Germania e liniștită. Aceste puteri sunt lacome pe când Germania e mulțamită. (E mare întrebare dacă e așa — Red. G.) Celelalte puteri invidiază activitatea folositoare a Angliei, pe când Germania privesc cu mulțamire cum o națiune înrudită cu densa, civilizează pământul și înmulțesc relațiile amicabile dintre omeni.“

Seminariul pentru tinerimea dela gimnaziul din Blasiu.

Cetitorilor noștri le este cunoscut, că Escel. Sa P. S. Metropolit Dr. Ioan Vancea a înființat un seminar pentru creșterea tinerimei studioase dela gimnaziul din Blasiu. „Folia bisericească“ ne spune, că frumosul edificiu este aproape gata, așa că 1 Sept. a. c. seminarul se va deschide. Aceeași foie publică totodată și circulara prin care se inaugurează această generoasă fundațiune. Eată - o :

Noi Conte Romanu

Ioan Vancea de Butesa

Din îndurarea lui Dumnezeu și Grația Sântului Scaun Apostolic al Romei Archiepiscop greco-catolic de Alba-Iulia și Făgăraș și Mitropolit al Românilor gr. catolic din Transilvania și Ungaria, Asistente la Tronul Pontificiu, și Prelat domestic al Sântei Sale Sumului Pontifice Român, Consilier Intim de Stat al Maiestatei Sale Sacratissime Imperat și Rege apostolic Francis Iosif I., Doctor de SS. Teologie ș. c. a.

Cetitorilor mântuire dela Domnul și binecuvântarea noastră arhierescă!

„Ai fii, învătă-i pe ei, și-i înduplecă pe ei din copilăria lor. Eclesiastic cap. VII. v. 25.

Intre dorințele mai fierbinți, ce le-am avut de după chemarea noastră dela începutul misiunii înalte, ce ni s'a dat, abia a fost alta, carea se ni fi pătrunsă inima mai tare, decât înființarea unui institut de creștere pentru tinerimea studioasă, ce se află la gimnaziul aici în Blasiu.

Acastă dorință fierbinte ni a dat și indemn neîntrerupt, ca să crățăm totuși, ce e posibil, și să adunăm ce am crățat, ca să putem avea speșele recerute la înființarea unui atare institut.

Pre înduratul Dumnezeu a și bine cuvântat nișu-nțele, ce le am întrepus în această privință, și ni a ajutat a pute ajunge la mijlocele banesci, cu cari se se potoa realisa, ce am oftat de di de nopte. Așa proveđuț din darul lui Dumnezeu cu cele de lipsă, în anul trecut ne am apucat de clădirea »Seminariului pentru Junimea română greco-catolică studioasă în Blasiu.« și precum se scie, încă în acel an am ajuns la punerea edificiului sub coperiș.

În anul curinte fu continuată adaptarea Seminarului de sub întrebare. carea cu ajutorul lui Dumne-

deu este deja aproape de terminare așa, câtu pre începutul anului scolastic 1884/5 institutul va se deschide spre primirea tinerilor, cari vor întruni cerințele prescise.

Deci Noi din adâncul inimei noastre mulțamind preabunului Dumnezeu pentru darul și ajutorul, ce ni l'a dat la înființarea Seminarului pretins; ne grăbim a aduce la cunoștința tuturor iubitorilor noștri în Christos frați și fii: că Noi pe începutul anului scolastic venitor vom dispune deschiderea Seminarului nou înființat, și vom îngriji de după dișa Sântei Scripture citate mai sus, ca tinerii studenți, cari vor fi primiți la acel institut, să învețe cu totă diligența posibilă, și se fie înduplecați spre frica Domnului, spre ordinea bună și disciplina salutară cerută; ca așa tinerii, cari se vor crește în acel Seminar, să devină cu timpu fii credincioși biserice și supuși fideli Maiestății Sale și Rege apostolic, bărbați devotați națiunii, cetățeni ascultători de legi, și iubitori de patria comună, ce o avem sub părintescul sceptru al Maiestății Sale Sacratissime.

La Seminar deocamdată vor fi primiți 60 de tineri, cari au să fie studenți la gimnaziu, și să fie mai întâi vizitați de medicul archidiecezan cu respectu la sănătatea și întregitatea corpului.

Condițiunile primirii sunt următoarele:

1. Pentru un tineru vor fi de a se plăti câte 10 fl. a. pe lună, și așa pe un an scolastic întregu 100 fl. v. a., cari vor fi de a se plăti anticipando în 2 rate, cel mult în 4 rate anticipative.

2. Fie-care tineru are să aducă cu sine; a) 4 părechi de schimburi bune de pânză albă, b) 4 năfram de busunar și 2 la grumați; c) 2 părechi de călțuni buni, și 4 părechi de pecioare (fusecli) seu obdele; d) 2 părechi de ciocci (nădragi); e) 2 peptare și 2 rocuri, colorea acestora să fie sură; f) 1 pălărie.

3. Vestminte de pat: a) un strejac (sac pentru paie) la așternut de desupt; b) 3 fețe albe de pat; c) 2 perine, și 4 fețe de perne pistrite; d) un plapon ori țol de a se înveta cu elu tinerul preste nopte.

4. Fie-care tineru are mai încolo să aducă 3 stergare și 2 peptine, unul rar și altul des; apoi un cuțit, furcuță și lingură de pacfon; putend fi și 3 salve de mesă; și în urmă:

5. Fie-carele se să aducă și peria de vestminte și de curățit călțunii.

Pentru suma de 100 fl. pe un an scolastic tinerilor li se va da următoarea provisiune:

A. Locuința în etagiul Seminarului în sale mari sănătoșe și luminoșe;

B. Viptu întregu regulat și anume:

1. dejun câte un pătrariu de litră de lapte, ori supă de chimin;

2. prându 3 pèse, adecă supă, carne cu sosu (cinsetură) și mâncare grósă, ér în dominice și sêrbători 4 pèse;

3. cina 2 pèse și anume: supă și mâncare grósă cu puțină carne. În zile de postu cu o plésă mai puțin la prându;

4. pâne de ajunsu de 3 ori pe di;

C. Spălatul întregu peste an;

D. Luminatul preste an în timpul recerut;

E. Încălțitul în timp de iernă;

F. Leacuri din apotecă pentru cei morboși și vîp-tul prescisu de medicu.

Aceste sunt emolumentele atât spirituale cât și corporale, ce se vor da tinerilor pentru suma de 100 florini v. a. pre anul scolastic; cari tôte cumpenindule, precum se cuvine, se va pot convinge fiă-care, că folosele, și anume: creșterea, instrucțiunea, și provisiunea, ce le vor căpeta elevii în Seminaru, stau în proporțiune forte favoritoare față cu speșele de 100 fl., ce se recer din partea Institutului și sunt de a-i se solvi regulat.

Dreptu aceea se lasă onorațiilor frați protopopi, și prin densii fraților preoți, ca cuprinsul acestui Circularu să-l facă cunoscut și poporenilor săi, ca toți aceia, cari voesc să de fii săi la Seminaru acestu nou pentru creștere, să grăbescă a face pregătirile și aici insinuările necesare spre a li se put implini dorința ce o vor fi avend în această privință.

Spre cari tôte pofindu-vé darul Domnului, și dându-vé binecuvântarea noastră arhieriscopala am rămasu cu totă propensiunea părintescă.

Blasiu în Curțile Castelului nostru metropolitanu la 11 Iuliu st. n. în sêrbătorea Sântilor apostoli Petru și Pavelu, anul Domnului una miă optu sute optu-deci și patru, al Archiepiscopatului nostru anul XV-lea.

binevointe

Ioan Vancea, m. p.

Archiepiscop și Metropolit de Alba-Iulia.

Revisiunea constituțiunii în România.

(urmare și fine din Nr. 123).

Art. 70. Facu parte din colegiul alu doilea toți alegătorii direcți din orașe și din comunele rurale, cari au un venit funciar ruralu seu urbanu dela 2,000 lei în jos până la 800, cum și comercianții și industriașii cari plătesc o patentă de clasa I-ii seu a II-a.

Sunt dispensați de censu în acestu colegiu următoarele persoane:

a). Acei ce posedu o diplomă de doctoru de orice specialitate seu un altu titlu echivalentu ca acela de doctoru, emanat dela școle speciale superioare;

b). Licențiații în dreptu, în litere, filosofie seu științe;

c). Foștii și actualii magistrați, cari au funcționat în timp de șese ani;

d). Inginerii, arhitecții, farmaciștii și medicii veterinari cu diplomă;

e). Profesorii școlor din orașe ale statului seu ai școlor secundare recunoscute de stat;

f). Pensionari, cari primesc o pensie minimum de 1,000 lei anualu.

Art. 69. Fiecare din aceste două colegiuri votează separat.

Colegiul întâi da doi senatori pentru fie-care județ.

Colegiul alu doilea da un senator de fie-care județ, cu excepțiunea următoarelor județe, cari aleg după cum urmază: Ilfov, cinc; Iași, trei; Brăila, Cuvurului, Dolju, Prahova, Botoșani, Tutova, Teleorman, Mehedinți, Buzeu, Băcău, Putna, Dâmbovița, Romanați, Neamțu, câte doi senatori de județ.

Art. 71. Ori în câte secții ar fi împărțit colegiul electoralu, fiecare alegătoru votează numărul de reprezentanți, pe cari trebuie să-l dea colegiul, din care face parte.

Art. 72. Operațiunile alegerei fiecărui colegiu de cameră seu senatu se vor face în o singură di.

Legea electorală determină celelalte condițiuni cerute dela alegători, precum și mersul operațiunilor electorale.

Art. 75. Sunt dispensați de censu:

a). Foștii președinți seu vice-președinți ai vre-unei din adunările legiuitoare;

b). Foștii deputați și foștii senatori, cari au făcut parte din două legislaturi;

c). Generalii și asimilații lor;

d). Colonelii în demisiă și disponibilitate;

e). Foștii și actualii ministri seu reprezentanți diplomatici ai țerei;

f). Acei ce au ocupat în timp de trei ani funcțiunea de membru de curte seu în timp de un an funcțiunile de președinte de curte, de procuror-generalu, de procuror seu membru la curtea de casațiune;

g). Acei ce au diplomă de doctoru seu licențiatu de orice specialitate, și cari vor fi exercitat profesionea lor în timp de șese ani cel puțin;

h). Membrii academie române.

Art. 77. Senatorii și deputații primesc o diurnă pe timpul sesiunilor.

Art. 78. Membrii senatului se aleg pe opt ani și se reînnoesc pe jumătate la fiecare patru ani prin tragere la sorți.

Regulamentul senatului va regula tragerea la sorți așa, încât eliminarea să fie repărțită pe tôte județele.

Art. 105. Juriul este statornicit în tôte materiile criminale și pentru delictele politice și de presă.

Acțiunea pentru daune-interese rezultand din fapte și delict de presă, nu se potoa intentă decât înaintea aceleiași jurisdicțiunii. Numai comisiunea juraților va judeca și pronunța asupra daunelor interese și asupra cuantumului lor.

Art. 118. Totu Românul face parte din unul din elementele puterii armate, conform legilor speciale.

Art. 121. Garda cetățenescă este și rămâne desființată.

Art. 131. Consiliul de stat cu atribuțiuni de contencios administrativ nu se potoa reînființa.

Curtea de casațiune se va rosti ca și în trecut asupra conflictelor de atribuțiuni.

Se va put înființa o comisiune permanentă, care nu va avé alte atribuțiuni decât studiarea și elaborarea proiectelor de legi și regulamentelor de administrațiune publică.

Se vor put înființa sub-secretari de stat. Ei vor put lua parte la desbaterile corpurilor legiuitoare sub responsabilitatea ministrilor.

Art. 133. Pământurile foștilor clăcași, ale însurătorilor și ale locuitorilor, cari au cumpărat seu vor cumpăra în losuri mici proprietăți d'ale statului, sunt și vor fi inalienabile în timp de 32 ani, cu începere dela promulgarea acestei legi.

Locuitorilor însă cuprinși în raza vre-unei comune urbane, se va put acordă prin legi speciale facultatea de a înștrina locurile lor de casă.

Inalienabilitatea se aplică și la pământurile vândute de stat în loturi mici în partea României de peste Dunăre.

Schimburile de pământ contra pământ nu intră în prohibițiunea legii de față.

Schimburile pământurilor, de cari e vorba în acest articol, nu se vor pute face decât contra altor pământuri de aceeași întindere și calitate.

Se introduc în constituțiune următoarele dispozițiuni; Denumirea de România, de regat și titlul de rege se vor trece în diferitele articole din constituțiune, în locul denumirilor de principate unite și de domn.

Articolul adițional. Dispozițiunile acestei constituțiuni se vor pute aplica prin legi speciale și în partea României de peste Dunăre.

Votul de adunarea deputaților în ședința dela 1 Aprilie anul 1884 și adoptat cu unanimitate de una sută douăzeci voturi.

Președinte, D. Lecca.

Secretar: M. Demetrianu.

(L. S. A. D.)

Votul de senat în ședința dela 1 Aprilie anul 1884, și adoptat cu unanimitate de patruzeci și nouă voturi.

Președinte: Dimitrie Ghica.

Secretar: Ap. Mănescu.

(L. S. S.)

Promulgăm această lege și ordonăm, ca ea să fie investită cu sigiliul statului și publicată prin Monitorul oficial.

Dat în București, la 8 Iunie 1884.

(L. S. St.)

CAROL.

Președintele consiliului miniștrilor și ministru de resbel: I. C. Brătianu.

Ministru de interne, G. Chițu.

Ministru afacerilor străine, D. Sturza.

Ministru de finance și ad-interim la agricultură, industrie, comerț și domenii, G. Lecca.

Ministru lucrărilor publice, General N. Dabija.

Ministru de culte și instrucțiune publică, P. S. Aurelianu.

Ministru de justiție, N. Voinov.

No. 1,786.

Correspondința noastră din comitate.

În Nr. 99 al „Gazetei“ s'a publicat o corespondență din Satu-mare cu data de 14 Iunie, în care ni se spunea, că „Szátmar és vidéke“ a înșirată vr'o 17 învățători, cari au cerut premii pentru propunerea limbei maghiare de la Societatea de maghiarizare „Séchenyi.“ Unul din acei docenți, d. Elia Popu, ne trimite o întempinare în care între altele dice:

»Nici prin minte nu mi-a venit, că pentru acest fapt voi fi considerat și numit Juda vândătorul, care aș lucra înadinsu spre a desbrăca pe băteii români de românismul lor și a-i maghiariza... De 15 ani sunt învățător român, și cu toate că de 10 ani încerc propun și limba maghiară, totuși până acum nici barăm un singur mielusel nu mi s'a răpitu din turma noastră națională... D. corespondent ar trebui să știe, că există și o lege destul de aspră pentru noi, a-nume art. XVIII din 1879, prin care se impune învățarea limbei maghiare în școlile populare... Mă sânt decit atacat prin afirmarea d-lui corespondent...»

Eu nu aflu nici un păcat național comis din partea noastră a celor 17 învățători din comitatul Sătmărilor, pentru că făcând destulul legii — care ne demândă, — am propus în școlă limba maghiară și pentru acesta — la invitarea d-lui inspect. reg. școl. — am cerut dela societatea numită »Séchenyi« premie. Dacă părerea mea ar fi greșită, atunci cred, că mă vor lumina alții mai profundu cugetători și astfel pe viitor mă voi scuti acomoda. Dar învinuirile din corespondență le resping cu indignațiune dela mine, cu atât mai vârtos că din incidentul rogărei mele pentru premiu dela societatea »Séchenyi« nu mi se poate trage la îndoială împlinirea chiamărei mele ca învățător precum nici sântământul meu național.

Din diecesa Gherlei, Iuliu 1884.

Nu era destul că limba română e scosă cu desăvârșire din întreaga administrațiune politică și judiciară și astfel cei vr'o 40 notari și subnotari români încă tolerați și cei vr'o 10 advocați români din comitatul nostru, Solnoc-Dobeca, nu mai lucră nimic în limba lor maternă, fiindcă nu le este iertat a scrie decât numai unguresce;

Acum se mai adauge la acesta și aspra interpretare a legii din 1879, a legii privitoare la introducerea studiului limbei maghiare în școlile noastre populare. Ca se pôtă cunoște onor.

publicu urmările acestei legi și se vedă în ce modu voiesce comisiunea administratoare dela noi să se execute acea lege prin ordinariatul gr. c. de Gherla, vă trimitu o copie fidelă a circularii de sub Nr. 3308 — școl. cu data 21 Maiu 1884, ca să-o publicați în colónele prețuitei „Gazete.“

Remâne numai ca să se decreteze introducerea limbei maghiare și în biserică unde se se cânte „az ajtakat, az ajtakat“ (ușile, ușile!) și în familiă ca să fim cu toții Maghiari.....

Dér acesta se va întâmpla atunci:

Cându o face pomulă nucă.

Și răchita mere dulci.

Iată momorata circulară:

Circulară către întregu clerul diecesan din comitatul Solnoc-Dobeca. 3308 școl.

Reverendissimilor în Christos Frați Archi-Diaconi Multu-Onoraților Frați Protopopi și Preoți! — Comisiunea administratoare a Comitatului Solnoc-Dobeca cu data 8 Maiu a. c. Nr. 1383 notifică, că docenții din Babeni, Strâmbul, Petrihaza, Teorhiur, Ineu, Seplac, Chireu, Chiceș Silvas, Vale, Logiard, Batin, Ciaba, Valearea, Beuiu, S.-Enciu, Boziesiu, V.-S.-Ioana, Buza, Copru. Feldiara, Nasalu, Manicu, S.-Șomboru, Ruși de jos, Dobricul mare, Caianul mic, Caianul mare, Mogoșmortu, Malin, Ruși de sus, S.-Măgieruș, S. Cigău, Spermezeu, Sita, S. S. Iacobu, S. Cristuru, Cufoia, Surduc, Copalnic, Suciul de jos, Larga, Groși, Poena, Botizei, Boiul mare, Românesc, Franceni, Șasa, Salnița, Cuciuat, Poenița, Secătura, Mesteacăn, Lemniu, Apathiu, Draghia și în celelalte școle greco-catolice limba maghiară nu se învață din cauză că cea mai mare parte a docenților de felu nu o pricepu; dér în unele școle, unde deși docenții pricepu limba maghiară din aceea cauză nu propun limba maghiară că acesta nu s'a îndatorat prin respectiva jurisdicțiune supremă școlară; éra în școlile Hăsmăș, Solona, Driglez, S, Margitei, S. Benedigu, Mica, Dichiu de jos, Pinticu, Ilișia și Sebeșul de sus limba maghiară se propune numai cu literele usuete în limba română, restrîngându-se numai la cetit, și așa scopul articolului de lege XVIII, din 1879, se pestrece.

Se recercă decit acestu ordinariatu, ca să se facă dispozițiuni spre a se correspunde decisiunilor §-lor 3 și 4 din art. XVIII, din 1879, cu privire la învățarea limbei maghiare, decit Frăției Tale (și se concrede, că pe docenții mai susu numiți și pe cei lași să-i îndatrecă, ca pe viitoru strinsu să se acomodeze §-lor 3 și 4 ai legii mai susu citate, și după cum prescriu acei paragrafi să propună limba maghiară în școlile greco-catolice din acel tract; apoi docenții, cari încă nu sunt pregătiți pentru propunerea limbei maghiare, se îndatrecă a se pregăti și a se cualifică din limba maghiară, așa cât se fie capaci de a o propune în școle, să nu se pôtă face excepțiuni în contra lor din acel respect, îndatrat fiindu docenții din stațiunile mai susu numite, a-și arată la acestu consistoriu școlastic documentele lor de cualificațiune din limba maghiară celu multu până la finea lunei lui Iuliu a. c. Acastă ordinațiune fiecare docente să și-o înscrie din cuvântu în cuvântu în protocolul ordinațiunilor pentru strinsa observare relatându despre cele efectuate.

Din ședința Consistoriului școlastic ținută în Gherla la 21 Maiu 1884.

Stefan Bilju m. p.
Vic. Gen. Episcopu.

MULȚĂMITĂ PUBLICĂ

În 3/15 Maiu a. c. On. d-ni Basiliu Podobă capelanu în Clușiu și notariu tract. Ioan Popu parochulu nostru și Ioan Micheșiu curatorele sf. biserici din Gelău au binevoitu a arangia în folosul școlii noastre un maial în Clușiu, al cărui rezultat materialu a fostu frumosa sumă de 62 fl. 5 cr.

Noi ca ómeni neînvațați venim prin acesta a le mulțami domnilor acestora, cari au săritu în ajutorul nostru.

Mulțamim totodată și Rev. d. protopopu al nostru Gavril Popu, că a binevoitu a primi colectele, și a ne aduna banii.

Mulțamim mai departe pré on. d-ni, cari au binevoitu a contribui pe sema școlii noastre ce-o susținem cu atata greutate. D-șeu să-i țină intru mulți și feriți ani.

În urmă ne exprimăm părerea de réu față cu tinerii maghiari dela școlile cele mari din Clușiu, cari uitându-și de sine, au mersu la maialul nostru neinvitați și fără de a plăti prețul intrării s'au purtat așa de scandalos încatu maialul a trebuit să se finescă înainte de vreme. Nu le putem dice alt-ceva decât bunul D-șeu să le dea mai multă minte!

În numele poporului țeranu din Gelău.

Alexe Șandor, Samuilă Turei, Ioan Mureșianu, Filimonu Mureșianu, Iacob Maer, Vila Topan, Georgiu Cordoșiu, Simionu Coman, Mitru Hornea, Onișu Șfirlea.

Diverse.

Schubart. — Poetulu șvabu Chr. Dan. Fried. Schubart se alla în casa unui nobilu, într'o strălucită societate. În decursul mesei unul dintre óspeți aduse vorba despre puterile intelectuale, povestind mai multe pilde, unde acestea cu totu dreptul, se putu numi fenomenele. Stăpănul casei observă, că Schubart încă se pôte înșira la rândul acelor pilde, și dreptu dovadă de adevărul acestei afirmări, Schubart se prinse, că în aceeași vreme va face un cântec, ilu va pune pe note, va dicta o scrisore și va susține, vorbindu cu vre unul dintre óspeți, o tesă de literatură. Se mirară cu toții de gândul lui Schubart și unii făcură chiar și rămașaguri pe reșita șeu pe nereșita lui. După ce se hotărî subiectul scrisorii și alu tesei, Schubart se puse puțin la ferestră, apoi — se întorse la luptă. Elu scrisu textul și notele unui cântec socialu de odată, dicta o scrisore lungă de trei pagini fără să se impede și discută, în aceeași vreme, cu un învățat despre cea mai nouă carte, ce apăruse, vorbindu cu mare însuflețire și căldură. Operațiunea acesta ținu mai multu de o jumătate de oră. Elu citi după aceea însuși scrisorea și textul cântecului, pe care apoi ilu și cântă — era mare meșteru Schubart și în cântece! Astfelu de probe mai făcu elu multe încă, dar cu cea povestită nici una nu se pôte asemăna — destul e a dice, că puterile lui intelectuale de puțin au mai fostu întrecute!

Trandafirul la Arabi. — Nici o flóre nu a fostu atât de multu povestită în tradițiunile diferitelor popore, ca trandafirul. Fiindu rege alu florilor, i se și cade această distincțiune. Iată ce spunu Arabii despre densus: Cându se înalță Mohamed la ceru, cădură câți-va stropi de sudore de pe fața lui pe pământ și din ei resări trandafirul celu alb. Din sudorile tovarășului șeu însă, ale lui Gabrielu, resări celu roșu și din sudorile calului, El Burac, pe care călători elu dela Mecca la Ierusalimu înainte de ridicarea sa la ceru, resări celu galben. — Unu scriitoru arabu povestese, că într'o cetate din India a vęțutu unu trandafir cu foi mari și cu mirosu îmbătătoru — éra pe foi a găsitu scrisu cu litere albe următoarele vorbe: »Nici unu Dumnezeu nu mai este, afară de Allah, și Mohamed este profetul lui; Abu-Bekr e mare iubitoru de adevăr, dar Omar unu clevetitoru.« Chiar și mugurii, cari nu se deschiseseră și pe cari îi desfăcu Soyuti — așa se chiamă scriitorul — cuprindéu inscripțiunea aceea. Locuitorii cetății aceleia erau, mai spune Soyuti, păgani și se închinau la petri. — Califulu El Muttawecil, îi plăcêu trandafirii mai multu, decâtu ori ce flóre și multă vreme se ocupa cu cultivarea și îngrijirea lor. Elu avea unu proverb: »Eu sunt regele Sultanilor și trandafirul e regele florilor. De aceea se și cade să fim prietini bunu unul cu altul.« — Așa mai povestese și poetulu orientalu Dschami, că într'o țera a orientului era odată lege, că celu ce aducea unei principese unu trandafir, avea dreptul, să ceră dela densa ori ce ar fi voit. — Mare sërăciă de trandafir va fi fostu de bună sémă prin țera lui Dschami! —

Coconitele sficiose. — Intr'o societate aristocratică din Londra órecine povestese următoarea aventură: »Vera trecută am petrecut'o la o liniștită și vestită baie de mare. De comunu din luntriță săriam în mare, și luntrașul mă ducea la o depărtare de câți-va yarđi de mal, acolo apoi mă desbrăcam de multele mele haine, și-mi îmbrăcam puținele vestimente, cari formeză costumul omului ce se scaldă. Câteva zile imi urmau acestu obicei neconturbat; dar într'o frumoasă dup'améd, pe cându jucam în cărți cu preotulu din comuna vecină, acesta imi spunea, că în evlaviosa sa turmă se află și două d-șore maiorene, a căror casă e situată pe țermul mării, și adevăratu aprópe de locul, unde eu obicnuiam a mă scaldă. Escursiunile mele le causau qilnicu torturi sufletesci și ele ș'au plânsu preotului necazul; ca să le aducă mângaiere, bunul preotu m'a rugat, să nu mai chinuescu evlaviosele-i fiice sufletesci. I-am promis, că voi merge cu câte-va sute de yarđi mai departe în mare; preotulu s'a mulțamit și se crede sigur, că damele de aci înainte nu vor mai avé cauză de a se plange. În ziua viitoare apoi preotulu cu unu suris sarcasticu mi spuse, că sficiosele dame încă și acuma se plângu, că încă totu mă pot vedé în defectuosul meu costum de scaldă — cu ajutorul unor bune ochiane.

Mortu pe pragul căsătoriei. — Unu țiaru din Berna dice că acum câteva zile, séra, doi logodiți în etate cam înaintată se luară la certă în momentul cându éra să se ducă la oficerul stării civile la Fontenais. Logodnica, în lipsă de alte argumente, puse mâna p'unu ciomag și lovi în capu pe fiitorul șeu soț. Acesta se duse acasă și a doua zi fu găsit mortu. Pare că a murit din cauza nnei emoragii.

Femea a fostu arestată.

Editor: Iacob Mureșianu.
Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

